

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus
la casa cu 1 fl. mai mult pe
an; — trimis cu poșta în
întrul monarhiei pe 1 an
întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
În străinătate pe 1 an 10 fl. sau
22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul IV.

Ori-ce inserate,

se platesc pe serie sau linia, cu
litere merute garmondu, la primă
publicare câte 7 cr., la două și
la trei câte 6 cr. v. a. și preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se pot face
în modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile poștei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
nea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 93.

— Sibiu, Mercuri 18/30 Novembre. —

1881.

Obiceiurile juridice ale poporului român.

Intrebări asupra legaturilor satesci,
casnice și de lucruri între țierani.

(Urmare).

§. 114. Ce felu de pedepsă socotesce popo-
rulu a fi cea mai grea?
— închisoarea?
— bataia?
— sau altuceva?
§. 115. Ce parere are poporul despre cinste
și necinste?
§. 116. Câte întielesuri are în poporu cuven-
tulu cinste?
§. 117. Cum este privita și cum se pedepsește
siluirea unei femei?
— și mai alesu a unei fete mari?
§. 118. Este oare pe acolo obiceiulu resbunarii?
— cum se face acesta?
— și cum se chiama?
§. 119. La o resbunare ia oare parte némulu
întregu?
— ori fiacare omu în deosebi își resbuna
pentru ale sale?
§. 120. Datori'a de a'și resbuna asupra cuiu
trece ea și la mostenitori?
§. 121. Cum se impaciuiesc pricinele nascute
din resbunare?
§. 122. Potu femeiele singure se meargă la
judecata?
— ori trebuie se se infatisiedie altu cineva
în loculu lor?
§. 123. Impricinatii se apara ei însii de
înaintea judecatii?
— ori își tocimesc aparatori dintre densii?
— și cum se numesc acestia? adeva vechilu,
procatoru, sau altfelu cumva?
§. 124. Candu se afla în prigonire sau în
judecata unu satu întregu, cum oare își numesc
elu pe vechilulu care se staruésca în numele to-
turora?
— acestu vechilu este elu alesu de către
toti?
— sau în ce chipu anume se rinduesce elu?
— dintre ce felu de omeni?
— cari sunt drepturile și datoriele lui?
— și care este resplat'a lui?
— sau care e raspunderea?
§. 125. Imbracamintea femeieloru maritate
trebuie oare se se deosebésca de a feteloru?
— și în ce anume se cuprinde deosebirea?
§. 126. Care este la sateni deosebirea între
indeletnicirile barbatului și ale femeiei?
— care este aceea între indeletnicirile femeiei
maritate și ale fetei?
— între ale barbatului casatoritu și ale fla-
caului?
§. 127. Se întempla oare pe acolo, că cineva
se se omóre pe sine însuși?
— din ce felu de indemn?
— și cum este privita de către poporu o
asemenea fapta?
§. 128. În ce împregiurari anume poporul
este plecatu a desvinovati pe unu ucigasiu?
— sau celu pușinu de a nu ilu osandi cu
asprime?
§. 129. Ce parere are poporul despre betia?
— și ce parere despre âmbierea fără ca-
pateiu?
§. 130. Sunt oare pe acolo cersitori?
— din ce pricina?
— sunt ei Romani, sau de altu nému?
— și cum sunt priviti de către poporu?
§. 131. Se întrebuintiédia oare în partea lo-
cului vrajitoria și fermecele?
— în ce felu de împregiurari mai cu deo-
sebire?

— nu cumva și pentru gasirea lucrurilor
furate?
— sau pentru prigoniri și judecati?
— și cum le privește? cum le respalesce?
cum le pedepsește poporul?
§. 132. Sunt oare pe acolo haiduci sau hoti
de codru?
— sunt ei numai Romani, sau și alte némuri?
— și cum îi privește poporul în alaturare
cu talharii sau furii cei de rendu?
§. 133. Cum sunt întocmite cetele haiducilor?
— cum se alege capitanulu lor?
— cari sunt drepturile și datoriele acestuia
cătra cetasi?
— cum își impartu ei prad'a?
— ce felu de întalniri au ei unii cu altii?
— unde se adapostesc ei érna?
— sunt oare și femei cu densii?
— și ce felu de ómeni sunt aceia, pe cari
mai obicinuitu îi despóia haiducii?
§. 134. Cum se privesc oare haiducii pe sine
însisi? adeva:
— că resbunatori?
— că aparatori ai saracilor?
— sau cum altmentrelea?
— și ce întielegu ei prin cinste?
§. 135. Cum este privitu între sateni acela
dintre densii, care fusese alta-data hotiu și s'a
lasatu apoi de haiducia?
§. 136. Cum este privitu între sateni unu
omu, care pentru vreo vina fusese osanditu la ocné
sau altfelu, și s'a întorsu apoi în satu dupa împli-
nirea sorocului de osinda?
§. 137. În satele dela marginea țierei, în
munti sau langa Dunare, cum se povestesc oare
de către betrani despre rânduél'a stragii, pe
care erau datori a o tiné locuitorii marginasi?
— cari erau scutelele acestora?
— și cari erau pedepsele lor, dacă nu'și
faceau datori'a?
§. 138. Oare își mai aducu aminte țieranii
despre vechiulu asediamentu ostasiescu alu țierei?
— cum se stringeau ómenii la óste?
— candu și cum se facea cautarea (re-
vist'a)?
— că ce felu érá plat'a și resplat'a osténului?
— precum și pedepsele?
§. 139. Ce felu de ocari întrebuintiédia
saténii?*)
— cari din ele sunt socotite că cele mai
grele?
— și cum se pedepsește?
§. 140. Cum este privitu acela ce'și face me-
seri'a de a pâri pe ceilalti?
— ce felu de pâre sunt cele mai obicinuite?
— și cari din ele sunt cele mai osindite de
cătra poporu?
§. 141. Cari sunt între sateni împregiurarile
ce desvinovatesc pe unu vinovatu?
— sau celu pușinu micșorédia vin'a lui?
§. 142. Ce felu de numi de botezu și ce
felu de porecle sunt cele mai obicinuite în satu?
— și cari din ele sunt cele mai neaudite
pe aiuri?
§. 143. Sateanulu își schimba elu vreodata
numele seu?
— candu se întempla acesta?
— și cum se face?
§. 144. În ce împregiurari anume, dupa spus'a
betraniloru, s'a întemplatu că satulu întregu se se
scóle împotriva carmuirei sau stapénului satului?
§. 145. Întemplatu-s'a vreodata, că o parte
din locuitori se se puna în vrasmasia cu ceilalti
locuitori din același satu?
— din ce felu de indemn?
— și cari au fostu urmarile acestei desbinari?

*) Rogamu a face cunorcute aceste ocari, fia ele
cátu de necuviintióse.

§. 146. În ce împregiurari poporul crede
că carmuirea sau stapénulu satului ilu nedrep-
tatescu?

§. 147. Cum povestescu betranii despre rên-
duiel'a satésca din vechime? adeva:

— cum se carmuiau satele în vremile de de-
multu?

— cari erau legaturile între sateni și între
boieri sau ceilalti stapéni ai sateloru?

— cine erau vatavi, parcalabi și altii?

— cum se facea cisl'a?

— ce érá cruce de voinicu?

— ce felu de dări erau pe sate?

— și ce felu de glóbe?

— și prin ce oare, în deobste, se deosebeau
obiceiele de pe atunci de cele de pe acum?

(Va urmá.)

Marele pericolu dela Tergulu-Murasiului.

Acuma, dupa investigatiunea facuta, diariile
din Vien'a publicara informatiune autentica despre
barbarulu modu, cu care au fostu primiti înaltii
óspeti Domineca sér'a în 20/8 Novembre (dio'a de
ss. archangeli) la întórcerea dela Gurghiu. Din
acelea raporturi ese, că a lipsitu fórté pușinu până
la o catastrofa, la unu desastru, o nefericire din
cele mai funeste, ale carei urme ar fi inferatu
pentru totudeaun'a pe urditorii ei. Éca cum s'a
întemplatu acea misieliá.

La intrare în orasiu apucase înainte o trasura
cu studenti (auditi, cu studenti!), cari duceau
tortie (facile) aprinse, dupa ei comitele teneru Sa-
muilu Teleki cu patru cai infocati și în a trei'a
ordine în. Sa Archiducele Rudolfu cu Soși'a Sa.
Ajungédu spre piatia, capell'a pompieriloru intóná
himnulu austriacu (pe care secuii nu potu se'lu
asculte și asupra carora diariile lor s'au revoltatu
și acuma). În acelea momente caii lui Teleki spá-
riati au și începutu se sara, în cátu cocieriulu ne
mai potendu'i tiné, Teleki omu în tóte poterile,
smanci frenele că se'i tiie pe locu; dara totu
atunci unu studentu din trasura de înainte picá cu
resina pe unu calu. Într'aceea Teleki cadíu din
capra, éra caii cei picati cu resina dandu-se îndá-
raptu tranțira pe cei doi dela róta și rud'a (oistea)
se franse în bucati. Cati va ómeni se aruncara
asupra cailoru lui Teleki și'i tinura în locu.

Într'aceea — sfruntaria ne mai audita! —
cátiva studenti se inieptara asupra trasurei archi-
ducelui și unii urcandu chiaru pe scarile trasurei,
sbierau că selbaticii Éljen, éljen, éljen. Archi-
duces'a Stefani'a infiorata de acelea
racnete, lesinà! Atunci archiducele ridicandu-se
în trasura, strigá către multime cu voce tare și
sonora, că se încetedie cu sbieratele de Éljen.
Dara acum începusera se sara și caii spariati dela
trasura archiducelui și era p'ací că se o rapésca
tocma la unu locu din cele mai periculóse. În
acelea momente c. Teleki sarindu de unde cadíuse,
se rapede la cai și deturnandu'i dela loculu peri-
culosu, trasura archiducelui apucá în fuga spre
gara. Ce se vedi inse! La punctulu unde era
ridicatu arculu de triumfu, glótele adunate sbierau
érasu la Éljen. Atunci archiducele Rudolfu în faci'a
noului pericolu se ridicá éra și începú se le strige
din tóte poterile în limb'a lor: „Stati pe locu,
d-vóstra colo cei cu tortiele! N'auditi? Ori-cá
dóra nici nu întiegeti unguresce?“

Acestea informatiuni le scóseramu din „Welt-
blatt“ dela Vien'a Nr. 270 din 26 Nov. cól'a 2
pagin'a 1.

Cu ocașiunea nuntei de argintu a parechiei
imperiale, cu cealalta ocașiune a casatoriei archi-
ducelui cu principes'a belgiana Stefani'a, mii de
trasuri au fostu în miscare și ómeni cu sutele de
mii pe stradele Vienei; nici-unu desastru nu s'a
întemplatu. Dara se nu mergemu la Vien'a, se

reflectam la București. La vreo patru mari ocașiuni se vedea câte cincideci de mii popor din toate clasele esitu pe strade; era în 1877 la venirea imperatului Rusiei, preste 100 de mii; nici peru din capu nu a cadutu la nici-unulu; poporul însuși condusu de instinctulu sanetosu și de innascutu buna cuvintia, a tinutu ordinea și regul'a; era ca se sara studenti în trasur'a unui suveranu, sau fia și numai trasur'a vreunei dame de distinctiune, se se urce pe scarige și se o asurdiésca cu racnete selbatece, o brutalitate ca acesta nu se mai intempla nicairi în Europ'a și nici în tota lumea; a remasu ca o rusine ca acesta se cada numai asupra acestei tieri nefericite. Aci nu pote fi vorba de lealitate escensiva, precum voru se o esplice unii, ca-ci lealitatea nu se manifesta nicairi în lume cu demonstratiuni brutali și mojicesci.

— Despre bun'a petrecere a inaltilor óspeti în Gurghiu și prin pregiuru ne mai veni o corespondentia bine scrisa dela unu altu preotu onorabile, dupace inse și acesta coprinde totu numai inpregiurarile publicate în Nr. preced., apoi lipsindu-ne și spatiulu, ne marginimu a insemna pentru cunosctorii aceluor tinuturi, ca muntii în cari s'a facutu venatoarea se chiama Fâncelu (proprietatea statului), pana unde facea și archiduces'a escursiuni cu trasur'a prin comun'a Ibanesci, apoi padurile Potocului și padurile dela Casva.

În partea din urma a scrisorei, dn. corespondente este puçinu camu jalusu, ceea ce inse 'i stà forte bine, ca se fimu jalusi de frumseti'a, de curati'a, de bun'a portare, de harnici'a poporului nostru din ambele sexe. Va veni timpulu si nu este asia departe, candu persone de rangul inaltu voru intrâ în locuintele sateniloru nostrii, voru cere de mancare, de beutu, unu castronu (blidu), ori unu taleru (farfurie) ori cana, pacharu, sticla, garafina, apa de spalatu și de beutu, o stergura se se sterga pe mani, toate curate ca scoase din cuteia. Preoti cu crucea în frunte! Elveti'a tocma ca-ci este o tiera forte muntosa, e cercetata, ba și locuita în fiacare anu de multe mii de straini putredi de bogati, englii, francesi, germani, russi, americani, inca și romani din Romani'a, cari lasa în acea tiera multe milioane; pentru ce? pentru ca poporul este invetiatu și deprinsu mai virtosu de ca tra preoti, ca se si faca locuinte largi, se le tina curate, era femeile se scia ferbe bucate bune.

Acei straini bogati nu ceru nimicu de pomana, nici nu iau nimicu haiducesce, ci platescu omenesce. Invetiati pe poporeni a prevedé ceva în viitoriu și a se folosi de frumsetiele sanetose ale patriei nostre. Nu cautati la ceea ce facu secuii, cautati, daca nu mai departe, la ceea ce facu sasii; ca-ci éca acestia au și inceputu a forma reuniuni alpestre și a edifica în muntii cei mai inalti de ca tra Munteni'a, case de óspeti.

Despre petrecerea junimei romanesci în Dominec'a din 20 la Gurghiu dn. corespondente scrie:

Parea ca nu poteai crede ochiloru vedindu pre Altetiele Loru mestecandu-se pintre feciorii cari chiuiau cu insufletire și pintre fete, privindu-le de aproape și eseminandule de ameruntulu portulu. Dorere ca nu au fostu renduiti feciori și fete din comunele Hodacu, Ibanesci și Ursina, unde portulu e cu multu mai curatu și mai frumosu. Era ceva inaltiatoriu de anima vedindu pre Alteti'a sa principiele de corona Rudolfulu privindu de aproape la sierpariele, betiele cele impistrite și zurgalaiele fecioriloru jucatori, era pe Alteti'a Sa Archiduces'a Stefani'a cu delicatele-i mâni cercandu margelele, salbele, naframile și cuseturile de pre camesi și tota imbracamentea fetelor romane satene. Mai multe specii de obiecte din portulu romanu, fura luate și platite scumpu de Altetiele Loru. Intre altele o bâta pestrita, zurgulaii dela unu jucatoriu, unu sierpariu (curea de incinsu) de piele și una curea de bumbi și cu çinte, una teaca cu cutitu cu totu, și fura platite cu câte 5, 10, 20 fl. și mai multu. Asemenea și archiduces'a Stefani'a luà dela fete margele, inele, salbe și nafram, rescumperandule cu pretiuri forte mari. Archiduces'a duse cu sine și una parechia de cisme rosii, cumperate din piati'a Gurghiuului cu 16 fl., alu caroru pretiu de altmintrea nu trece preste 4 fl. Interesarea cea mare a Altetieloru Sale de portulu și datinele poporului romanu dela sate a implutu pe toti de uimire, era pre numerosii privitori de alte nationalitati presenti la acesta adeverata marétiã serbatoria, la acestu visu realu, nu puçinu ia frapatu.*) În aceeași di dupa amiédi la 3 óre Alte-

tiele loru în presentia unui publicu forte numerosu se departara din midiuloculu nostru.

Unulu dintre intimpinatori.

Transilvani'a.

— Sibiu. Mare gratia aceriului, ca din ce avuseram Octobru atatu de uritu, timpulu se indrepta în Novembre preste asteptare. Preste nopte și dio'a pana ca tra 9 óre este frigu de 2—3° Reamur, preste di inse seninu și temperatura moderata. Drumurile fiindu practicabili în acesta parte meridionala a tierii, piatilele acestei cetati sunt frequentate atatu de tare, în ca tu poti dice, ca în locu de 2 dile în septemana, adeca marti și vineri, avemu 4 dile de tergu, pentrucã luna și joi'a de pre la 2 óre piatilele se implu de cara și de ómeni din comunele rurale invecinate. Dara si fisionomii cu totulu straine se vedu multime. Sunt speculanti straini, parte mare din sementi'a lui Israilu. Acestia cutriera nu numai piati'a Sibiului, ci și comunele giuru inpregiuru. Se pare inse ca romanimea din acestea tinuturi a inceputu se scie cu cine are a face în deliciosele persone perciunate și neperciunate asia, ca tu în mai multe comune submuntene nu le dau adapostu nici macaru pe o nopte. Pe aici nu se face „Geschäft si Handel“ cu inelusie și cercelusi. De altumentrea sunt tractati omenesce, cu blandetie, numai „Geschäft“ nu se face cu ei prin cumperare, ci numai prin vendiare, pe bani buni numerati bine.

Pretiurile obiectelor sunt supuse la forte mari variatiuni și ar meritã, ca economii nostrii preste totu se fia cu atentiune multu mai mare la fluctuatiunile care se manifesta în piatilele cele mari. Repetimu acesta reflecșiune și o vomu repeti mai de multe ori. Nu e de ajunsu a cunoște numai pretiurile propriiloru cerealie (bucate), pe care le publica și diarele cele mai mici. Sunt, precum érași amu mai observatu, sute de alti articlii, asupra carora trebuie se reflectam. Astadi candu distantiele cele mari disparu prin poterea vaporului, la pretiurile totoruru productelor nu se face ruptóre în piatilele mici provinciali și districtuali, ci în capitalele cele mari și în cetatile maritime, în porturi. Speculantii, agentii și samsarii ca tu cutriera tier'a nostra, au mai totdeauna ordinu precisu, cu ce pretiuri se cumpere, și ei nu numai ca nu cutedia se dea preste acelea, dara sbatu de vale ca tu se pote mai multu, ca se le remana și loru castiguri ca tu se pote mai grase.

Cautati la pretiurile de bursa dela Bpest'a, computati transportu, magazinagi și alte spese de aici pana acolo, intrebati-ve apoi, cum vindeti dv. la speculanti și ve faceti computulu. Treceam astadata preste cerealie, la alte producte economice și la pretiurile loru din Bpest'a, și observati bine, ca unele au pretiuri moderate, altele exorbitante.

Incepemu cu pastaiósele per 100 Kilogr. Fasolea alba mare (ológa) din estimpu 10.50—11 fl. Fasole rotunda mica (granata?) 12—12.50. Mazarea (Pisun, borso. Erbsen) pana la 13 fl. Lintea dela 12 pana la 20 fl. dupa calitate. Multa face calitatea.

Meiu (malaiu meruntu, Milium) dusu din Romani'a 6 fl. 70 cr.

Sementi'a de canepa adusa din strainatate 8.75—9 fl., ceea ce si la noi este 7 p—8 fl. Eca concurenti'a, nu dá man'a se o cumpere din tier'a nostra. Macu (Papaver) 36 fl. Cine are 100 Kilograme de macu, se ia vreo 30 fl.?

Cuminu 25 pana la 26 fl., celu venetu 29 fl. 100 Kilog. Cui ii pasa la noi de macu și de cuminu? Prune uscate 23 fl. Miere 30 fl. Cera 122 pana la 125 fl. 100 de Kilogr. dupa calitate. Gógosie (de stejariu) 19 pana la 20 fl. Cine aduna la noi gógosiele din paduri? — Nuci dela 18 pana la 23 fl. Sementia de trifoiu 60—62 fl. 100 Kilogr. Cine o are pe la noi?

Pene de gasca forte cautate. Calitati diverse. Se vendu cumpanite, în saci de câte 56 Kilograme sau circa 100 $\frac{1}{2}$ de Vien'a si anume: pene forte fine 160—175 fl.; pene curatite de pre cotoru, alese mai fine 145—155 fl.; calitate de midiolocu 125—135 fl. Asia numitu pufu forte finu 270—300 fl. pentru perini „domnesci“, pufu de midiolocu 220—250 fl.; ordinariu 160—200 fl.

Sdramtiele pe care multi le arunca pe gunoiu,

casa, la care trebuie se tinem ca ferulu. Da resboiele se se reformeie radicalu, și care familia pote, se si castige machine de cusutu, care acum s'au effinitu forte, numai se scia de unde se le cumpere, se nu dea preste insielatori. Dela profesóre se cerem ca se invetie bine a cose cu machina. Aici la noi sunt si sierbitorie care au invetiatu bine. Mai remane destulu a cose si cu man'a. Ati vedutu cum au fostu admirate câteva porturi la espositiune. Pentru ce? Erau de frumsetia antica, la care si archiduces'a se pricepe forte bine.

Red. Obs.

sau în focu, din care inse altii facu toate calitatile de charteia, se vendu dupa optu calitati, dela 5 fl. 10—12—15 fl. în susu pana la 21 fl. v. a. 100 Kilograme. Cele mai scumpe sunt sdramtiele de fuioru curatu, de canepa și de inu.

Pómele, mere, pere de diverse soiuri, crude și uscate se vendu de sute de mii. Dara unde ne ajunge spatiulu ca se insiramu sutele de articlii, din cari altii facu capitaluri! Unde mai sunt și verdetiurile de gradina, incependu dela petrenjelu și morcovi, napi, curechiu (verdia), gulia pana la nobil'a conopida, care toate se platescu în timpuri anumite cu pretiuri piperate pe la cetatile mari! Si ce este mai negrijitu la noi ca gradinele!

Dara inca paserile de casa?

Romani'a.

Mesagiulu regalu pentru deschiderea sesiunei ordinare a corpuriloru legiitorie în 15/27 Novembre, pe anulu 1881—82.

Domniloru senatori,

Domniloru deputati,

Placerea ce simtiu de a Me aflã în midiuloculu Dvóstre, remane în totdeauna via. Ea 'Mi dá ocașiune de a vorbi cu tier'a, prin mandatarii ei legali, despre progresse realizate, despre trebuintiele ei în viitoriu, și despre silintiele ce mai urmédia se facemu cu totii spre a o asiediã deseversitu în conditiunile unui Statu liberu, prosperu și respectatu. Acesta sufletesca multumire o simtiu si mai deplinu astadi, ca pentru prima óra deschidu sesiunea ordinara a Corpuriloru Legiitorie ale Regatului Romanu, recunoscutu cu simpatie de toate poterile, unitu cu densele prin relatiunile cele mai bune si cele mai amicale.

În anii din urma, pe candu aveam inca a trece prin atatea greutati, a invinge atatea nevoi, sesiunile Camerelor absorbiau, aproape fara intrerupere, tota activitatea Dvóstra. Pentru prim'a-óra în acestu anu, ati potutu consacra mai multu din timpulu Dnaievóstre, în vremea vacantiiloru parlamentare, intereselloru Dvóstre private, atatu de legitime, și a ve pune într'unu raportu mai directu și destulu de indelungatu cu alegatorii dv.; totuodata ati potutu, ca si gubernulu Meu, a dá o mai deapropo atentiune diferiteloru ramure ale administratiunei publice, si a ve convinge inpreuna mai bine, cari sunt partile slabe sau lacunele, ce numai esperienti'a potea dovedi în legile și institutiunile nostre.

Asemenea lacune sunt mai naturale la noi ca în alte State: espusi la nestatornici'a ce resultã din resbelele și turburările care pe rându au agitat în timp de secolu Oriintele, Romanii au fostu adesea nevoiti a intrerupe reformele ce trebuiau sevêrsite în organizatiunea loru interna, pentru redicarea institutiuniloru tierii loru la nivelulu principieloru domnitórie în Europ'a; în restimpuri numai, candu tier'a se bucurã de o linisce relativa, ne grabiamu de a creã legi și institutiuni, pe cari numai timpulu ne potea aretã în ce parti urmã a fi modificate sau complectate, spre a fi puse în concordantia cu tradiitiunile și cu moravurile tierii nostre.

Astadi mai cu séma, credemu ca vomu potea se ne aplicam, cu o staruintia și mai deplina, la insemnat'a lucrare de imbunatatare a organizatiunei nostre; ca-ci inpregiurarile din afara ne facu se speram o epoca de linisce și de pace. Este destulu, în adeveru, se privimu staruinti'a egala pusa de fiacare din marile poteri în resolvarea cestiuniloru redicate prin tratatulu dela Berlinu, și cari remasesera în suspensia; apropiarea ce în timpii din urma s'a intaritu din nou între suveranii unora din Statele cele mari, mai alesu dintre Statele invecinate cu noi; se privimu în fine cordialitatea ce în genere caracterisã rapórtel mariloru poteri între densele, pentrucã se ne incredintiamu, ca avemu atatea dovedi, asiu potea dice garantii, ca mantinerea pazei e un'a din preocuparile de capetenie a totoruru Statelor poternice, cari, prin lupta potu obtiné adesea satisfacerea intereselor loru, mantinerea pazei se considera astadi ca o conditiune din ce în ce mai trebuitoré, cu atatu mai multu se impune o asemenea conditiune Statelor mai mici, cari nu potu decatu se suferi de consecintiele resbelului.

Asia dar timpulu e bine alesu ca se ne ocupam de completarea și de imbunatatare legislatiunei nostre, și se damu mai cu osebie intereselor nostre economice o desvoltare potrivita cu rodirea și cu avutiile pamentulu tierii nostre. Ati vedutu ca fostu destulu se se inlesnesca conditiunile de navigatiune pe marea cale a Dunarei, se construim parte din sioselele și din caile nostre ferate, se damu intereselor private asigurarea unei administratiuni și a unei justitii regulate pentru ca tier'a se ia în scurtu timpu unu aventu de prosperitate necunoscuta pana aci. Acesta a surprinsu pe multi și a fostu o revelatiune pentru cei cari nu cunosceau avutiile pamentulu nostru, și se indoiu de activitatea și aptitudinile poporului romanu.

Negresitu ne-amu datu mari silintie pentru a obtine asemenea rezultate: acele silintie trebuiescu inse urmate, ca-ci rezultatele dobendite sunt departe de a fi indestulatore, și trebuiescu privite numai ca unu indemnu la noi sacrificii. Numerosi pasi înainte sunt inca de facutu, atatu în ramur'a agriculturii ca tu și aceea a industriei minelor, a careia bogatie pana astadi a remasu ascunsa în sinulu pamentulu.

Caile ferate, pe cari le-ati votatu anulu trecut, pentru punerea în legatura a trei din minele nostre de sare cu retiéua principala, sunt acum în lucrare.

Pentru minele de carbuni, studiile se urmédia în mai multe localitati, și cu inceperea anului viitoru bugetaru, ministrulu Meu de lucrari publice ve va presentã bugetulu pentru esplotarea minelor de carbuni dela Bahna, a caroru lucrari de esplotare sunt aproape terminate.

*) Sunt atati ani, de candu ve rogamu, ca în locu de a suferi se si schimbe poporul nostru portulu cu petece și sdramtie straine, mai virtosu se lu cultivate, se lu conserve mai de aproape cu ajutorulu industriei de

In ceia ce privesce agricultur'a, s'au luat mesuri nemerite pentru a pune productele noastre in stare de a concura, prin calitate si efinetate, cu acelea din alte tieri.

Comitiile agricole si concursurile de agricultura si industrie au inceput a functiona regulat in mai multe judetie, si nu me indoiesc ca legea ce ati votat la finele sesiunii trecute va da in curendu rodele sale.

Constructiunea docurilor si intrepositeloru este in studiu.

Porturile din mai multe orasie voru fi in curendu inzestrate cu cheiuri ce in multe parti sunt deja date in constructiune si bancile agricole sunt in ajunu de a incepe a functiona.

Pe langa acestea, ministrul Meu de lucrari publice va presenta diferite proiecte de legi, intre cari si unele relative la infintierea unui ministeru de agricultura, comertiu, industrie si domenii; la reorganizarea ministeriului lucrarilor publice si a corpului tehnicu; la infintierea reguleloru privitoare la societati anonime si unu proiectu relativu la modificarea legii asupra Camereloru de comertiu.

Tote aceste lucrari constituiesc unu bunu inceputu; dara nu voru fi mai de nici unu folosu practic, intr'o tieira pe care natur'a si inpregiarile au facut'o mai cu sema agricola, de nu vomu sci se ne punemu si se ne mentinem in conditii favorabile de reusita.

Inbunatatirea calitatii cerealeloru si a viteloru; mijlocele d'a le transporta efinu si repede la punctele de esportu; intrepositeloru si cheiurile, voru remanea tote inbunatatiri aproape zadarnice, daca nu vomu avea inlesnirile esportulu pana pe pietele de consumatiune cele mai departate.

Ingrijirile dara ce a desceptatu in tieira cestiunea libertatii Dunarei sunt legitime. Necesitatea de a atrage catu mai multu in porturile nostre, in susu ca si in josu de Galati, vasele de comertiu straine si pavilioneloru de ori-ce nationalitate, este cu atatu mai viu simtita, cu catu comertiu nostru intempina adesea la esportulu pe fruntarieloru de uscatu, feliurite piedeci, si cu catu, dela unu timpu incepe, sub cuventu de epizootie, elu este chiaru amerintiatu de a'si vedea inchise cu deseversire acele fruntarii in ce privesce esportulu de vite mari.

Interessele nostre cele mai vitale, ne silesu prin urmare de a veghia pentru-ca, celu puçinu pe acea mare artera de comunicatiune, se nu ni se impuna conditii cari se impedece desvoltarea nostra si se faca din libertatea navigatiunii unu dreptu ilusoriu pentru noi. De libertatea Dunarei au fostu si sunt strinsu legate destinele Romaniei; de aceea si Romanii au fostu in tote imprejurarile recunoscatori acelor cari au contribuitu la emanciparea acestui mare riu de orice preponderantia exclusiva. Candu Russi'a, deramandu cetatile de pe malulu stingu, a redeschisu Dunarea comertiuu europenu; candu tratatulu dela Parisu a venit se completece opera inceputa si se asigure si mai multu liber'a navigatiune; candu tratatulu dela Berlinu, consacrandu acesta situatiune, a intarit'o prin noui garantii, hotarindu ca reglementele de navigare se se alcatuiesca de insasi comisiunea europena dela Galati, Romanii n'au avut, si nu poteau avea, decatu simtimente de recunoscintia pentru marile poteri; simtimente isvorite din convingerea adenca ce au, ca libertatea Dunarei este o conditiune esentiala pentru propasirea politica si economica a tieiri loru.

Acesta credintia a fostu, in alte imprejurari, unulu din cuvintele puternice, cari ne-au facutu se declinamu cu nestramutare propunerea de retrocesiune a Basarabiei. Totu acesta credintia ne impune si astadi datorii de a nu consimti la combinatiuni cari aru avea de efectu ca navigatiunea dela Portile-de feru la Galati, se remana sub actiunea preponderanta a unei singure poteri. Nu voimu a aduce nici-o vatemare altora; inse voimu, siliti suntemu a voi, libertatea absoluta a Dunarei, celu puçinu in apele nostre, si suntemu gat'a a fece, in presente si in viitoriu, tote sacrificiele pentru a asigura in tote privintile inlesnirea deplina a navigatiunii.

Primimu reglementele cele mai severe pentru a garanta libertatea tuturor pavilioneloru, primimu o supraveghiare catu de agera in ceea ce privesce aplicarea lor; voimu inse totuodata ca acele reglemente se fia aplicate, in apele romane, de autoritatile romane; ca-ci lasandu chiaru la o parte, pentru unu momentu, dispositiunile tratatelor si dreptulu gintiloru, cari sunt in favorea nostra, avemu in vedere ca nimeni nu este mai interesatu decatu noi se asigure libertatea si infloarea navigatiunii pe acestu fluviu.

Productiunea nostra agricola a fostu estimpu mai puçinu decatu miudlocia; de si avemu inca produse de esportatu, totusi acestu anu nu este dintre cei cari potu face se prospere financiele nostre. Trebuie prin urmare se cautamu a margini cheltuielile nostre ordinare, ca si in anii trecuti, la resursele efective de cari dispunemu fara a avea recursu la imprumutari sau la noui impositie; ca-ci imprumuturile nu trebuiesc facute decatu pentru acele lucrari de cari au se se bucare si generatiunile viitoare si pentru cari ne e permis a pune o parte in sarcin'a lor. Inse cu tota slabitiunea recoltei nu vomu incerca, nici in acestu anu, o scadere de venituri; contributiunile indirecte in genere, veniturile tutunurilor, ale salineloru, ale timbrului, promitu unu sporu simtitoriu. De si tarifele introduse prin conventiunile comerciale sunt mai reduse la noi ca in orice alta tieira, ca-ci ne-amu preocupatu de a intinde relatiunile nostre cu alte State, mai multu decatu a protege industria nostra nascunda, totusi, prin inbunatatirea administratiunii, venitul vamiloru cresce si elu din anu in anu.

Inbunatatirile si reformele in percepere ce vi se voru propune de guvernulu meu, speru ca voru intinde acesta spor si la veniturile directe.

Nu me potu opri de a constata aci ca rezultatele fericite, ce le am obtinutu pana astadi in administrarea finantieloru nostre, le datorimu in specialu prudentiei si spiritului de economie de care am fostu cu totii animati: acestei inprejurari datorimu ca am potutu evita imprumuturile, chiaru in timpu de resbelu, si am potutu ridicu creditulu Statulu atatu de susu, in catu conversiunea unei parti a datoriei nostre publice ni s'a impusu ca o necesitate si ne-a permis se reducemu, cu aproape trei milione pe anu, anuitatile ce avemu de platitu.

Cu tote greutatile intimpinate, cestiunea drumurilor de feru este in ajunulu resolvarei dorita de tieira. Rescumperarea obligatiuniloru 6 la suta ale societatiei si inlocuirea lor prin obligatiuni de Statu 5 la suta s'a seversitu in conformitate cu legea votata de d.-v., fara a se spori anuitatea si fara a se prelungi terminulu de amortisare. Astadi suntemu in posesiunea mai a intregulu capitalu, si multumita dreptatiei instantieloru judecatorescu din Berlin, vomu ajunge peste puçinu la definitiva resolutiune a cestiunii.

De aceea si ministrulu Meu de lucrari publice va presenta unu proiectu de lege specialu pentru administratiunea si exploatiunea intregii retelei de cali ferate ale Statulu: asemenea va supune bugetulu loru respectivu aprobarei Camerei deputatiloru.

Pe langa tote aceste lucrari guvernulu meu va presenta proiecte de legi nu mai puçinu insemnate si menite d'a imbunetati administratiunea si starea sociala a poporatiuniloru nostre rurale. Astfelu, ministrulu meu de interne va supune desbateriloru dvostra trei proiecte de legi prin cari va cere se se modifice cateva articole din legile comunale, judetiene si a tocmelelor agricole, pentru a le pune mai in armonia cu Constitutiunea nostra. Elu va supune asemenea unu proiectu de lege in privintia dreptulu vendiarii beuturilor spirtose in comunele rurale, si acesta in profitulu scoliloru si alu bisericeii.

(Va urma.)

Din strainatate.

Cestiunea danubiana devine mai critica decum era si numai inainte cu 3—4 septemani. Diarieloru din Vien'a si mai virtosu cele din Budapesta vomu flacara in contra guvernulu Romaniei si contra romaniloru preste totu, ca nu voru se se supuna vointiei, se implinesca pofteloru ungurescu, se intre in sfera poterei austro-ungurescu. Foile de tote colorile acusa pe valachi de perfidia si ingratitude, ca dupace comitele Juliu Andrássy in anii domniei sale ca ministru de esterne a facutu atatea lucruri bune, totu pe voi'a lor, a inchiaietu conventiunea de vami si tarife spre celu mai mare folosu alu Romaniei si in daun'a Ungariei, dupace numai cu ajutorulu Ungariei (??) au ajunsu ca se 'si pota proclama statulu de regatu, acuma intorcu dosulu si cutedia a se opune la intinderea domniei austro-ungurescu pana la Galati, sau fia si pana la Sulina. Asupra dlui Mich. Cogalniceanu striga mai tare dicundu, ca din toti barbati de statu ai Romaniei densulu ar uri mai multu pe Austro-Ungaria. Le-ar placea tare, daca ministerulu Brateanu s'ar retrage; dupace inse primescu mai pe fiacare di sciri dela Bucuresti, ca partid'a conservativa ne cumu se se pota consolida din nou si se ajunga la maiortate, din contra perde neincetatu din ai sei, cari trecu la Rosii (la liberalii nationali), acumu amerintia din nou cu Comisiunea europena, dela care astepta ca se umilesca pe Romanii si se o supuna Ungariei. Audiendu ca in septeman'a trecuta chiaru si capii cei mai betrani si mai distinsi ddni Lascaru Catargiu si generalu Florescu s'au retrasu din partida, dupace inainte se cercase coalitiune cu fractiunea din Jasi si cu a dlui Vernescu din Bucuresti, acumu pressei ungurescu ii remase ca se'si verse din nou veninulu asup'a romaniloru din Transilvania. Unu diariu din Clusiu se mai consoledia si cu necalita scire din Bucuresti, ca cuoscutulu emissariu ungurescu Vandori decoratu fiindu cu „Steaua Romaniei“, nu voiesce se o porce si pune la ocaziune numai o decoratiune ce are dela sultanulu. Asia'i trebuie acelu ministru, care a propus pe acelu emissariu spre a fi decoratu. Distinctiunile Romaniei se se impartia cu mai multa rigore, numai la persoane, ale caroru merite mari stau afara de orice indoiela si lealitatea lor este curata ca aurulu nativ.

Comisiunea danubiana a Europei era se se adune in 15 Novembre, mai apoi se lati faim'a ca se va amana pana la 1 Decembre, era mai de curendu se spune ca de adunatu se va aduna catu mai curendu, ca inse cu Avant-proiectulu austro-ungurescu nu se va ocupa pana in Ianuaru a viit. Acestea tote insemna atata, ca intrigele diplomatice asupra cestiunii danubiane isi dau in capete mai pe la tote cabinetele. Deocamdata press'a din B.-Pest'a afla orecicare consolatiune in denumirea comitelui Kálnoki de ministru alu ataceriloru esterne, ca-ci esc. sa fiindu totuodata soldatu, va sci tracta pe romanii mai catanesce.

Dupa scirile din urma dela Bucuresti, acolo

se vorbesce tare, ca acuma nu numai Angli'a, ci si Russi'a si Franci'a aru fi promis apararea intereseloru Romaniei in cestiunea danubiana.

Responsu datu domnului „prenumerantu“ din Aradu.

Domnulu meu! De alaltaeri incepe, de candu corespondenti'a Dtale publicata in Nr. precedente se afla in manile dloru abonati si pe la locurile publice, unii amici imi observara, ca reu am facutu de m'am obligatu se'ti respondi; se fia lasatu puru si simplu in judecat'a publiculu tote inculparile Dtale ridicate asupra pressei romanesci preste totu, si in particulariu manier'a de a me tracta pe mine.

Eu sunt de alta parere. Fara a'ti recunosc nici-unu dreptu de a me infrunta precum ai facutu, sciu se'ti apretiediu escesulu de zelu, care te-a sedusu ca se vedi lucrurile numai prin cate o prisma pentagona, era nu cu ochii limpedi, si asia se'ti iai de temelia unele premisse cu totulu false, din care cauza trebuie se si cadia tote conclusiunile Dnieitale.

Nu sciu daca si cum te voru resaluta ceilalti dni redactori; in catu pentru mine, am onore a'ti raspunde singuru in numele meu.

Dta nu te miri absolutu de lips'a prenumerantiloru la diarieloru romanesci din acesta tieira. Eu din contra me miru si me bucuru, ca dela 1 Ianuaru 1838 adeca de inainte cu 43 de ani, candu am fundatu eu mai antaiu „Gazeta Transilvaniei“ si „Foi'a pentru minte, anima si literatura“ numai cu vreo 320 de abonati, si pe candu in Romani'a apareau numai „Curierulu romanesc“ si „Curierulu de ambe sexe“ in Bucuresti, „Albin'a“ in Jasi, astadi in Romani'a propria numeramu preste 100 de diarie, si dincece vreo 11, din acestea 4 politice. Acilea te rogu se tia minte, ca cele trei politice din Transilvania stau si acum sub legea de pressa strictu absolutistica, remasa pe cerbicea nostra dela austriacii legii martiale in 1852.

A dori ca romanii se aiba catu mai curendu in locu de 100 mii, 1 milionu de lectori de carti si diarie, nu insemna a me plange, ci insemna numai a indemnata pe romani, ca se caute a se lumina mai multu si mai bine in propriulu loru interesu romanesc, prin lectura.

Dupa Dta inse nici-unu diariu romanesc din Transilvania, nu face parale, ca-ci redactorii lor sunt omeni lenesi, nepasatori, de aceea romanii nu citescu diarie. Eu te intreb: pentrece nu se citescu nici cele mai bune carti romanesci si anume acelea, care au meritatu se le traduca in limbi straine, in care apoi s'au vendutu cu miile de exemplarie. Asteptu responsu limpede la acesta intrebare; si te mai intreb: in cate exemplarie se citescu anume in Aradu si in totu comitatulu DV. cu vreo 250 mii de romani, de ex. scrierile lui Cantemiru, ale lui Eliadu, chronic'a lui G. Sincai, scrierile lui Cipariu, Laurianu. Papiu, si ale celoru mai buni poeti romani, admirati chiaru de straini?

Diariulu „Romanulu“ si-a castigatu renume europenu: cati abonati are elu in Aradu, Banatu si Biharu?

Dta imi vorbesce de datorintie si drepturi reciproce dintre redactori si publicu, confundi inse pe acestea doue persoane, un'a fisica individuale si alt'a morale colectiva, cu unu consortiu (tovarasia negutiatorasca). Neasteptatu amestecu de concepte, anume in capulu unui jurisconsultu si avocatulu! Eu negu ca aru existe raporturi de acesta natura intre mine si publicu. Eu nu cunosc aci altu raportu, decatu pe acela ce'lu vedemu de ex. intre unu agricultoru, care'si vende productele laborei sale intru o piatia, cu pretiulu ce pote, si cumparatorulu castiga sau perde, daca i se platesce sau nu, laborea crunta de preste anu. De drepturi si datorintie reciproce ar mai potea fi vorba numai atunci, candu: 1) publiculu si nu redactorulu, ar depune la statu cautiunea de 5000 fl.; 2) daca totu elu, publiculu, ar asigura fondulu de reserva pentru casulu candu spesele tipariului etc. nu s'aru coperi; 3) candu in casu de perderi, in urmarea unor processe de pressa, publiculu, era nu redactorulu ar implini sum'a de 100 sau 1000 fl. confiscata din cautiune; 4) in casu de a fi redactorulu condamnatu la inchisoarea din Vatiu pe 5—6 luni sau pe 1 anu, precum s'a intemplatu si pana acum cu vreo trei publicisti romani, totu publiculu s'ar obliga a coperi tote spesele casei si ale familiei redactorului, pe catu timpu elu robesce in vreo temnitia unguresca „pentru publicu“; 5) candu publiculu s'ar obliga, ca va sustinea cutare diariu intre ori-ce imprejurarari, cu ori-ce sacrificie ma-

teriali, pe unu numeru certu de ani; 6) candu insusi publiculu ar numerá redactorului si colaboratoriloru plati ficse, acceptabili, nu cersitoresci.

Condituni de acestea existu in alte tieri, éra la noi nici-o urma din ele. Au facutu unii incercari cá de trei ani incóce, spre a infintiá unu diariu cotidianu pe lánge asemenea condituni, sau macaru cum le au sasii de aici, la „Siebenb. d. Tageblatt“, ci onorabilele publicu romanescu nu a voitu se audia de ele.

Dara se si mai scurtamu din vorba. Daca pe Dta nu te indetulesce nici-unu diariu romanescu din câte aparu la noi pâna acuma, ce mai lucr mare pentru DV. aradani bogati, cá se te arunci chiaru Dta in frunte, se depui câtu mai curendu cautiunea, se aduni si unu fondu de reserva numai de 30 mii fl., se angajedi si vreo cinci colaboratori unulu cá unulu, si indata dela 1 Ianuariu 1882 se deschideti acolo sau ori-unde, unu diariu cotidianu imposantu, cu care se ne smulgeti din mana penele nóstre, ale acestoru ardeleni lenesi, cari (de ani 43) n'au scrisu si n'au publicatu nimicu pentru natiune, n'au pusu in riscu nici avere nici viétia, n'au suferitu persecutiuni, nu processe de pressa si spoliatiuni totu pentru publicu, ci tóta viétia lor „si-au pusu manile la spate si s'au indetulitu cu corespondentiele debile a(le) unui sau altui dascalu de pe sate.“

Unii din acei cari au cititu acestea batjocuri reproducute acilea din corespondenti'a Dtale au disu, cá acésta este un'a din cele mai mari impertinentie din câte s'au publicatu vreodata in limb'a nóstra. Eu si aci sunt de alta parere; eu vediu la Dta numai o nefasta confusiune de idei. Se pare cá Dta nu cunosci semnificatiunea verbului latinescu redigo, is, ere, redactum si confundi infricosiatu pe redactori cu auctori et scriptori. Ce vrei Dta? Cá redactorii se fia genii universali, specialisti in tóte sciintiele teoretice si practice, se scria totu, de omnibus rebus divinis et humanis et quibusdam aliis? Apoi nu vedi Dta, cá cu acésta pretensiune absurda ii insulti, le adscrii rola de charlatani, despre cari disese poetulu latinu:

Gramaticus, rhetor, geometras, pictor, aliptes,
Graeculus esuriens in coelum jusseris ibit.

Dta pretindi cá redactorii se fia impintenatu pe comitetulu de 9*). Eu inse te acusu pe Dta si — cu esceptiune de vreo diece advocati bravi romani si alti câteva barbati inspirati de unu zelu sacru, — pe colegii Dtale si pe cei mai multi fosti membrii ai conferentiei generale, cá dupa 14 Maiu „nu ati facutu nimicu, ati pusu manile la spate“, ati dormitu, in totu timpulu alegeriloru dietali; nu ati respectatu intru nimicu un animele concluse ale conferentiei nationale, de care Dta iti bati si acuma jocu dicindu, cá a fostu convocata cu alaiu, adeca pe turcesce, si cutedi a cere sbiciu asupra comitetului! Dara ce érá se lucre comitetulu, tocma daca ar fi potutu, candu anume dvóstra nici nu ati formatu comitete filiali in colegie electorali, ci ati lasatu 5 colegie in prad'a altora, din alte comitate ungurene si banatiene. Si apoi, cu ce érá se lucre comitetulu centrale? Cu bani de lemnu facuti in strugu? Rogu-te, câte cruceri ai numeratu Dta si toti cei ce vorbescu si scriu cá Dta, la fondulu electorale? Afla inse altuceva. Scii Dta, cá certandu-te cu redactorii si cu comitetulu, bati asupra moriloru de ventu. Comitetulu este paralisatu in actiunea sa de a dóu'a di a nascerei sale. Dn. Babesiu petrece une-ori cu septemanile la Aradu, pentrece nu l'ai intrebatu, cá se'ti dea informatiuni exacte. Altii din alte parti ne intrebarea in spiritu de blandetia, fara se amerintie cu biciulu cá Dta, trasera informatiuni autentice si acuma jalescu impreuna cu noi cei din Sibiu, pâna-ce érasu va mai resari sórele si pentru noi. Intr'unu singuru punctu ai avea dreptate, daca adeca ai fi pretinsu, cá tóte actele conferentieloru impreuna cu memorandumulu decisu a se face, se se dea in tipariu si in manile publicului, cá-ci atáti cruceri totu s'aru fi mai aflu. De altumentrea cele mai multe relative la conferentia si la alegeri s'au publicatu in diariile romanesci; celu puçinu eu unulu am implutu cu de acelea diariulu meu din Maiu pâna in Augustu, pâna ce s'a si saturatu publiculu de ele; se pare inse cá Dta nu le-ai cititu.

Daca inse Dvóstra v'ati perdutu patientia, nu aveti de câtu se smanciti frenel delu acesti ardeleni indolenti, cari se ocupa cu alte nimicuri, precum sunt de ex. adunari de fonduri bisericesci si scolastice, asociatiuni pentru literatura si cultura, publicatiunea unei foi literarie, premiari de opuri

scientifiche, impartiri de stipendie scolastice si de ajutórie la tineri meseriasi, reuniuni femeiesci cu scopu de a infintiá scóle de fetitie, in fine si o espositiune nationala, care a costatu pe acesti trantori „cu manile la spate“, nimica tóta, adeca o munca crunta numai de diece luni, o lupta pe a fi sau a nu fi, cu parintesculu gubernu, si o bagatela de vreo 6—7 mii florini. Lasati pe ardeleni se se ocupe totu numai cu secaturi de acestea, éra DV. apucati conducerea politica si nationala, si eu unulu ve promitu pe betranetiele mele, cá am se ve felicitiedu din totu sufletulu. Intr'aceea la Aradu va ingrijí totu unu ardelenu de alte meruntisii, cum reform'a radicala a instituteloru, desgruparea fonduriloru, residentia nóua, tipografia nóua, scóla pedagogica si pentru tete si alte cá acestea, care se facu „cu manile puse la spate.“

Tóte cá tóte, dara cu pretensiunea relativa la congresu ti-ai facutu de capu. Nu redactorii nu, ci Dta, colegii Dtale si membrii cei mai eminenti ai congresului, mireni si preoti, erati datori se preparati spiritele, se clarificati opiniunile, éra oficiulu redactoriloru este se ia materialulu ce le vine, se'lu cerna, se'lu puna pe prob'a de focu a legii de pressa, apoi se'lu publice. In 3—4 ani de dile unde ati statu ascunsi dv. unu batalionu de jurisconsulti mireni si canonisti eclesiastici? Ce vreti? Cá unu redactoru se intre cu puterea in archivele consistórieloru si in cabinetele presidiale ale arhieriloru, sau se fure acte? Nici Dta si nici-unulu dintre membrii congresului mie unuia nu mi-ati trimisu o litera macaru, cá se publicu despre congresu. Nu mi-ati trimisu, din simpl'a cauza, cá nu ati voitu cá se se ocupe si diariulu meu de afacerile congresului; prin urmare iti respingu infruntarea cu indignatiune. Da, am reproducu din „P. Lloyd“ ceea ce am aflu mai intristatoriu si mai periculosu pentru autonomi'a ori-carei biserice, pentrecá se védia romanii in ce situatiune funesta au ajunsu si biserica. Cei ce le-au publicatu in „P. Ll.“, au despretiuitu press'a romana, nu au voitu se lege de nasulu ei secretele lor; asia le-au convenitu.

Din tóte acestea bunulu lectoru se va convinge, cá dn. „prenumerantu“ dela Aradu voindu a trage palmi si sbiciu redactoriloru, a scóte castanele din spudia cu degetele altora, se pedepsi pe sine insusi pentru lenea si nepasarea sa de pâna acum, atátu pe terenulu nationale, câtu si pe celu bisericescu.

In câtu pentru mine, eu ilu ertu, cá dupa o labóre si activitate inceputa cá professoru la liceu din 1 Octobru 1835 adeca de 46 ani, dupace am implutu cu scrierile mele, bune rele cum sunt, preste 70 de volume (Gazeta, Fóia, 4 dictionarie, Transilvani'a, Observatoriulu etc.), am ajunsu la etatea mea, cá se'mi impute lene, si in calitatea mea de membru alu comitetului electorale se'mi amerintie cu biciulu, cá la unu sclavu cumperatu din Cairo.

Intru altele, acesta este celu de ántaiu si celu din urma respunsu alu meu cátra dnulu „prenumerantu“ din Aradu.

Sibiu, 28/16 Novembre 1881.

G. Baritiu.

Corespondentiele particulare ale „Observatoriului“.

Onorate dle Redactoru!*)

In Nrulu 67 a stimatei foi de si camu tarziu mi veni la mana corespondenti'a „Spicuri dupa alegeri“, la care din ce óra cuprinde in sine minciunile cele mai grosolane si nerusinate, va rogu a avea bunatate a'mi publicá urmatórele reflexii in totu cuprinsulu lor.

E dreptu, cá alegatorii romani din cerculu Sighisorei, afara de cei trei preoti per excelentia, distinsi in faimós'a dara mincinos'a corespondentia, au luat totu parte la alegerea de deputatu dietalu in anulu acesta, dara nu din caus'a cerculariului metropolitanu si nu pentru 4 fl. 60 cri v. a., fara din convingerea personala si din interesulu eschisivu a populatiunei locuitoré in

*) Dn. parochu Sioneriu a intardiatu chiaru si in sensulu legii fórte tare cu versarea maniei sale asupra corespondentelui din Nr. 67. Dela alegeri au trecut 5 luni, dela 19 Augustu aprópe 3 luni. Totusi noi ii facemu pe voia si dsale, cá si aradanului, publicandu'i corespondenti'a intocma asia cum e scrisa, nici-decum in spiritulu evangheliei, ci in alu resbunariloru personali. Restulu remane in judecat'a publicului nepreocupatu, carele nici-odata nu va incuviintia, cá pentru interese locali si in grati'a unui solgabirau se mergemu la urna si se damu voturile la vrasmasi declarati ai sângelui nostru si ai bisericei nóstre.

Cu complimente de acestea ve tractati dvóstra in acelu comitatu si la alte ocaziuni, candu ve adunati de ex. la sínóde, la maslu, la ingropatiuni etc? Fromosu medelu pentru poporu.

acestu cercu, care sa scie cá fatia de sasii cu care locuiescu au portatu si póta procese pentru pasculu viteloru, si daca nu aru fi avutu norocirea cu judele cercualu (solgabiraulu) unguru, poteau sufli in cenusia.

Eu insa cugetu si sumu convinsu, cá prin aceasta nu amu vatamatu nici nationalitate nici pe mine, uitandu-ma simplu la interesele acestui poporu romanu parasitu de toti altii, aparatu numai de insusi preotimea; se póte insa prea lesne se fia vatamatu vre unu capu care cauta si dioa la stele pe ceriu, si daca nu ne uitamu la causele nóstre nationale particulare, pe care dormindu si ne ajutandu-le, érá destulu de reu.

Din cei trei distinsi nu cunóscemu numai doi, cáci J. Ganea a muritu inainte de acestea cu trei ani, prin urmare e cu totulu activu si positivu, despre ceialalti doi ii cunóscemu, si scimu caus'a pasivitatii lor delu alegerea din 1878 acuma celu dintaiu numitu calificatu, dara altii inca neramanandu inapoi n'a voitu a'i cunóscé calificatiunea, celu de alu doilea, aici observu, si punu intrebarea, ce'i mai multu siguru: a se obtinea dela alegere, si pe altii patruspediece care erau dechiarati de pasivi a'i duce nu cá pe berbeci ori oi, fara cá pe criminalisti prinsu la votisare sub escórt'a sasiloru de randu?

Eu amu fostu si suntu romanu si preotu, amu luptatu si luptu pâna adi pentru innaintarea natiunei, bisericei si scólei si cu succesu, amu din comun'a mea pâna acuma preste 20 (dóuedieci) parte maestrui, parte calfe, parte invetiace de meserii, toti dusi si indemnati la intreprinderea meseriei prin mine si cu spelele mele, cá dovada la acestea, se se cercetedie obiectele trimise dela maestrui din comun'a mea prin recomandarea mea la espositiunea nationala romana ce s'au deschisu in acestu anu din partea Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu in Sibiu; totu despre acestea se se intrebe presiedintele Asociatiunei pentru innaintarea meserieloru din Brasiovu, care tóte le va vedovi si mai bine, fiindu-cá in anii trecuti la siedinti'a despartiamantului cercualu Brasiovului tinuta in Feldióra numai eu si unu invatiatoriu Pop din Zárnesti amu fostu laudati prin jurnalele nationale pentru diligintia innaintarii meserieloru.

In privintia portarei mele ca preotu sa caute in archivulu cencelariei Metropolitane gr.-orien. din Sibiu, si va vedea cumca la sosirea mea de preotu in comuna Száskézsd namu aflu pamantu bisericescu sau parochialu câtu sa puni piciorulu, si prin stradania mea are parochulu din Száskiz 16 jugere si jumate, biserica 13 jugeri si jumate, si laolalta 30 jugeri; iara scólei iamu infiintiatu una fundatie de una suta fiorini v. a. din lad'a alodiala pre cumu si Invatiatoriulu din Száskis tótu din casa alodiala din Száskis pe totu anulu cincideci fi. v. a., de care corespondentele si cei doi preoti distinsi numai potu arata de felulu acesta nimicu; natiunea nu pretinde dela fii sai vorbe si articoli goli prin jurnale, dara fapte.

Dreptu aceia, pentru tóte acestea nu amu fostu recomandat la natiune sau cleru spre a primi vreo remuneratiune sau lauda, pentru ca invidia! tóte leau stricatu dela inceputu, chiar si mentionatul articulu nu este alta de câtu numai invidia corespondintelui.

In fine fara de ami perde timpulu, cáci a minti nu'mi place, faptele personale ale cuiva ale da publicitatii nu mi datina, deci in scurtu, ca respectivulu corespondentu e unu omu mincinosu, desbracatu de totu cei omnescu pana atunci, pana cându nu'si va adeveri asertiunile din nerusinata corespondintia susu citata; dovada despre ne adevér si aceia, cá nu'si au datu la lumina nici numele.

Szász-Kézd, in Luna lui Octobru 1881.

Georgie Sioneriu,
Paroch. gr.-or. in Száskis la Sighisóra.

Pretiiurile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la

29 Novembre st. n. in Sibiu:

Gráu, dupa cvalitati	1 hectolitru fl.	7.40—8.20
Gráu, amestecatu	1 „ „	6.20—7.—
Secara	1 „ „	5.10—5.50
Papusiou	1 „ „	5.—5.80
Ordiu	1 „ „	4.40—4.80
Ovesu	1 „ „	2.60—3.60
Cartofi	1 „ „	2.60—3.—
Mazare	1 „ „	10.—11.—
Linte	1 „ „	12.—14.—
Fasole	1 „ „	6.50—7.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.—37.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „	34—35
Carne de vita	1 „ „	46—48
Oua 10 de	„ „	—25

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

28 Novembre st. n. 1881.

Obligatiuni rurali din 1880 convertite cu 6%	1. 101.¼ b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„ 112.— „
Obligatiuni dominiali convertite cu 5%	„ 92.— „
— Creditu fonciariu rurale cu 7%	„ 102.¼ „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„ 102.50 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„ 106.— „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„ 61.¼ „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„ 100.30 „
Obligatiuni noue ale stat. cu 6%	„ 102.— „
Actiunile bancei nat. rom. de 500 franci	„ 1670.— „
Actiunile bancei Romani'a din 1869 de 200 franci	„ 430.— „
Daci'a-Romani'a unite de câte 250, cursulu	„ 365.— „
Rent'a romana din 1875	„ 89.¼ „
Diverse:	
Argintu contra auru	100.¾ „
Bilete hipotecarie contra auru	100.¾ „
Florini val. austriaca	„ 215.¼ „

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Kraft.

*) Nu sunt 9, ci sunt alesu 11, 5 din Sibiu, siése adeca maioritaea din afara. Not'a corectorului.